

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто пост. шл. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передпол.
Реклама не зберігається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4*50 ал.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці і дол. Фодній,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750
ал., Швейцарії 5 фр. фр.,
Чехослов. 30 ч. ч. Румунії
150 лей, Болгарії 750
ал. Австрії 750 ал. Замість
оплати 1 год.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА
Одного примірника
20 сот.

Плятонський трибунал.

Держави — члени Ліги Націй і ті, що стануть ними завтра та матимуть право рішати про долю інших у всіх конфліктах, найдуть одну з найскладніших проблем, якою будуть зневолені займатися: — справу поневолених меншостей. А навіть, як на це влучно звернув увагу представник Китаю на останніх зборах Ліги: — справу поневолених більшостей. Воснилі конфлікти на Балканах, у Марокку чи в Сирії, бупи-то поладнані суперечності інтересів у Льохарно, все це гостріші чи лагідніші спроби розв'язки вузлів заплутаних останньою нещасливою війною і таким-же її миром.

Справа національних меншостей скомпілікована Лігою Націй находитися в стадії невинної ревізії, так само як версальські договори. Остання заважата дискусія в Женеві чад цією справою виявила цілу ширину незасованих можливостей, з якими має до діла міжнародна справа, що хоче бути опікуною народів. Дискусія розгорілась внаслідок буци-то радикального внеску гр. Аполі (Мадярина), щоби Ліга Націй розглядала всі зажаляння переселені й від представників якоїсь національної меншости, якщо тільки ці представники заслуговують на довіру. Цей внесок аусів здивувати не одного з читачів, який був пересвідчений, що Ліга Націй, стоячи на сторожі правди, давно вже вислухав всіх покривджених, які звертаються до неї з проханням помічати. За першим внеском пішов другий: щоби в процесі слідства, внаслідок передачі жалоби, Рада Ліги переслухувала представників даної меншости на рівних правах з представниками обвинуваченої держави.

Ці внески поширили ще литовський делегат, пропонуючи, щоби охорону меншостей поширити одночасно на всі меншости, себто щоби скасувати поділ у цьому пункті на держави з повними суверенними правами і частковими.

Яке мусило бути зачудування людей, небитих у юансах „меншостевого законодавства“, коли на ці внески прийшла відповідь, що їх не можна погодити з законами про охорону меншостей. Ці закони не знають меншостей як таких, а тільки людей приналежних до якоїсь національної меншости. Іншими словами: держава, якій поручили берегти громадян, приналежних до національної меншости, зовсім не має обов'язку журитися, щоби ці громадяне були з'єднані як одиниця, організація або мали навіть своїх представників. Отже ясно, що національна меншість не існує в юридичній значині і що її представниками не вважає Ліга Націй відпоручників якоїсь хочби найширшої організації цієї меншости. Такі особи не мають права виступати перед Лігою в імені такої меншости.

Оборонцями прав якоїсь національної меншости перед Лігою можуть бути тільки члени Ради Ліги, що мають там своє місце та право голосу. Тільки вони можуть вносити петицію до Ліги від імені якоїсь меншости. Отже обвинителем,

одної зі судових сторін, стає держава — проти другої. Члени даної меншости, яка має такого заступника, можуть виступати тільки як особи, від яких одержують потрібні інформації. Таким робом національна меншість, що хоче виступати перед Лігою, з зажалянням мусить найти собі члена Ліги, що візьме цю справу на себе і буде її вести як свою власну.

Досить зупинитися тільки на цій одній формі прийнятого Лігою Націй слідства, щоби зрозуміти, як мусили поставитися до зажаляння внесків члени Ради Ліги. Одні кончили, що це ідеї, які можуть засідати нові зони ворожнечі між народами (читай: державами), інші пресупокійно вказували на списаний законний кодекс — договори про права меншостей. Нема сумніву, що який комітет з трьох, що розглядає всі зажаляння, мав право приймати всі зажаляння і вважати повинниками самих представників національної меншости, тоді його компетенції зросли би до незвичайних розмірів: він був би трибуналом, що міг би судити — державу. А що видавши присуд, хоч би найбільше об'єктивний, не найшов би засобів його виконати, то тим самим престиж Ліги був би нарушений тринадцять разів у місяць.

Ось головний мотив, чому творці договорів про права національної меншости хотіли створити такі форми міжнародного процесу, щоби в ньому могли брати участь тільки ті, що солідарно з'єднують за спільним столом. І ось причина, чому оборона національних меншостей є покищо ідеалом нового законодавства, ще навіть не списаного. Дискусія в шестій, політичній комісії на останніх зборах Ліги виявила стільки суперечних, а проте розумних та гуманних домагань,

ПОЗІР!

Громади львівського повіту!

У п'ятницю 13. листопада ц. р. 11. год. відбудеться у Львові

в салі Т-ва м. Лисенка

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ

для громад львівського повіту
у справах земельної реформи.
Повітовий Комітет.

Що єдиним способом їх розв'язки було — покищо перенести їх до актів як матеріял до нових міркувань над долею не... національних меншостей, а всієї Європи. Адже, як пригадав один з учасників цієї дискусії, меншостями, згідно з бурою міжнародних договорів, треба вважати також окремі одиниці релігійні в даній державі.

Одною з гірких думок, з якими мусили вернутися в Женеву речники національних прав була рефлексія, що існують закони про національні меншости та нема меншостей; якщо є меншости, то вони не мають своїх представників; якщо є представники, то не мають прав оборони. Одиним словом: трибунал, де покривджені мусять шукати собі адвокатів-добровольців, які мають обвинувачувати тих, з якими вже їх спільний інтерес. Адже завтра обвинувачений — держава може виступити також у ролі адвоката якоїсь далекої байдужої меншости на те, щоби відлаштувати державі, що засідає поруч неї в Лізі, а зважається „компромітувати“ її, вмішуючись в її внутрішні справи.

Міжнародної ваги справа національної меншости не перестала бути внутрішньою справою суверенних держав. Ось роз'яснення безсильності Ліги Націй і вічної тимчасовості повсютної європейської політики.

Переворот у Персії.

Детронізація Наднарьської династії.

Ми вже писали, що меджліс (парламент) Персії проголосив 80 головами проти 5 детронізацію шаха Ахмет-Хан-Каджара, сегомо з ряду шаха Каджарської династії, що панувала в Персії від 1796 року. Яка причина тої детронізації?

На основі тих скупих вісток, якими розпоряджаємо, годі сказати про це щось певного. Всеж таки відома річ, що ця детронізація за останні роки не є першою спробою виконати в Персії державний переворот. Уже в березні 1924 р.

пробував Різа-Хан, колишній жовір перської козацької бригади, потім воєнний міністр і голова ради міністрів, проголосити республіку при допомозі своїх сторонників у меджлісі, однак тоді спротивилося його плянам шітське духовенство, на думку якого республіканський устрій противорічить коранові. Цей спротив був настільки сильний, що Різа-Хан відмовився тоді від свого наміру і шах ще в листопаді 1923 року виїхав в Європу, формально зберігаючи свою владу.

Народна Гостиниця

кооперативна стовпа шення з обмеженою пазуною у Львові

завдяки своїм членам — по думці § 14. зміненню статуту, затвердженого торгівельним судом у Львові, — доновили свої владні улади найдавші до дня 31-ого грудня 1925 р. до висоти 26 (двадцять) золотих л. Нештатна дія цього об'єднання в означеному розмірі була уважена — без окремого розпорядження торговельного суду — до сповняння вступленням з члена Народ. Гостиниці. — УПРАВА. 7-3

Тепер справа мається дещо инакше. Парламент не проголосив республіки, він тільки детронізував династію і передав владу Різа-Ханові, залишивши покищо відкритим питання конституції держави — аж до вирішення його національним зібранням. Таким чином у Персії установлено фактично диктатур, Різа-Хана.

Цей переворот прийшов для світа доволі несподівано. Ще перед місяцем в європейській пресі писалося, що між шахом і Різа-Ханом прийшло до згоди і що шах верне з Фанції, де проживав, до Тегерану. Можливо, що причиною перевороту є масові розрухи на голодів підкладі, що мали недавно місце в Тегерані й інших містах Персії, які бажали використати для себе монархісти, улаштуючи демонстрації проти правителівства й домагаючись повороту шаха. З метою приєднати собі симпатії населення радянське представництво в Тегерані рішилося зі свого боку на такий жест, як на подарування мешканцям Тегерану 90.000 пудів хліба. Не виключене отже, що й воно мачало в цьому перевороті свої пальці. По всякій отже правдоподібності Різа-Хан перелів детронізацію династії у відповідь на ці демонстрації, щоби таким робом покінчити з монархістичним рухом.

По широкому світі.

Ворошилов наслідником Фрунзе. Предсидником революційної воєнної ради і народним комісаром для військових справ іменованій Ворошилов. Першим його заступником іменованій Лашевич, другим Ушніхт.

Диктатор Клайпеди. „Бальтійська Преса“ повідомляє, що литовський уряд рішив розв'язати вибраний недавно клайпедський сойм і вислати там військового губернатора з диктаторською владою.

Кінець війни в Марокко? Марш Петен заявив, що Абд-ель-Крім округено. Воєнна акція на марокканській фронті скінчена, тепер прийшла пора на політичну акцію.

Монархістичний замах у Баварії? В Мюнхені кружляють чутки, що приготується монархістичний переворот у Баварії, щоби на престолі посадити Рупрехта Віттельсбаху. Чутки ці дійшли до найвищого ур. кол у Берліні. Гінденбург на прийнятті у сен. Секта згадує гостро заміри монархістів.

Red. czak „Dilo“ Pr. 813/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karay jak Trybunał prawowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo“ Nr. 247 (10.635) z dnia 4. listopada 1925 r. w artykule pod tytułem: 1) „Mowczasne swiato“ uslug między słowami: a) widdawano pokłina uprawu... a: w Preobrazenskiej cerkwi, b) z korotkoja promowu... a: Red. Dm. Palliw. 2) P. t. „Fantazji“ uslug między słowami: a) tonu samoho wstępu... a: Odsadze cia akcja, b) w doroz Perfecty... a: do końca, zawiera znamioma zbrodai a: to: ad 1) z g 65 a) u. k. ad 2) wysięgu z art. VII ust. prawowej dinkowki z 11.XII. 1862 Dexp. Nr 8 1861

uznal dokonany w dniu 3. listopada 1925 roku konflikt z prasowiedzielnia i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialności redaktorowi tego czasopisma, by orestczenie niniejsze umiescił bezplatnia w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonalanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. i. sądzienie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 8. listopada 1925 r. Lwów.

У „новітній школі“.

Промова Голови Українського Соймового Клубу посла Сергія Хруцького, виступлена на пленумі сойму дня 22. жовтня 1925. у загальній бюджетовій дебаті.

(Докінчення.)

Я скраєризавував широко дотеперішню політику польських правлінь супроти поневоленого українського й білоруського народу. Якіж наслідки мусіла принести така політика? Про ті наслідки скажу коротко.

Першим наслідком такої ворожої польської політики супроти українського народу мусів бути *нисклий військовий і політичний бюджет*.

Політичну насильства

можна вести тільки при допомозі збройної сили. Поміж дотеперішньої політикою внутрішньою і скарбовою держави є дуже тісне іспівіт. Підкреслюю це, бо з теперішньої бюджетової дискусії бачу, що з того дуже мало здало собі спаву як сойм, так і уряд. Уже родиться у наших умах думка про редукцію війська й поліції, але ви ще не дійшли до переконання про потребу основної зміни політики супроти національних меншостей.

Зависокі бюджети, ті, що ви ухвалювали на протязі останніх літ, не діялись на наші перестороги, висали майже всі соки з польського тіла й довели Польщу до тяжкої

економічної крізи.

Але були й політичні наслідки тих високих бюджетів. Бюджети ці були виразно *консумційні* і викликали велике невдоволення серед платників, особливо працюючих мас. Польський мужик бачить, що польська держава існує тільки для урядовців, чи то в мундирох військових, чи цивільних. Його обурює думка, що він працює на пана; того пана, свого теперішнього ворога, бачить він вже радше в урядовцеві, навіть учителів, ніж в обшарнику той стогне під податками. (в мужика, навіть польського, являється сумнів, чи потрібна йому така держава, що все від нього бере, а нічого йому не дає. Шож до українського селянина, то в ньому закріпилася думка, що тільки

у власній державі

він відіткне свободню. Одиаче як

мужик польський, так і український є тим більше попогом теперішнього устрою, що бачить довкола себе *деморалізацію*. І ця деморалізація суспільності й державних урядів є другим наслідком тої внутрішньої політики, що про неї я говорив так широко.

Польща переживає тепер не тільки економічну, але й

моральну крізу.

Обговорюючи політику польського уряду в різних ділянках життя, виказав я панам, як *усюди насильовалося найбелементарніші права горожан*, що належать до національних меншостей, зпочатку чинном, а потім через ухвалення законів, що освячують дотеперішні безправства. Це не могло скінчитися *безкарно*. Ви призвичаїлися *ломати права у відношенні до національних меншостей*, а далі вже *втратили загалом пошанування права*. Тим пояснюється, як міг зявитися відомий лист польських письменників, літератів і публіцистів, спрямований до письменників французьких. Позатим, осліплені націоналістичним шовінізмом, проголосували ви всіоди, на кожному кроці, що *Польща тільки для Поляків*, ви *видалили отже зі служби в державних і самоуправних установах майже всіх не-Поляків*, ви *ухвалили закони, що втруджають вступ до державної чи самоуправної служби не-Полякам*. Уже від шкільної лавки призвичаюєте ви свою молодь до думки, що вона упривілевана, що їй не грозить ніяка конкуренція з боку українців, Жидів чи Білорусинів. У висліді маєте величезний урядничий апарат, нездібний, лінивий, певний своєї *неусуцальності, отже й безкарності*. Нездібний апарат, бо ось в польському судівництві 60 проц. сил невикваліфікованих, а в шкільництві 60—70 проц. невикваліфікованих учителів.

Чи краще в інших ділянках? Ми чули вчора характеристику скарбових урядів. Про адміністрацію і поліцію не говорю. Польський урядовець лінивий, то його друга прикмета. Я міг би навести цілий ряд

прикладів, коли то сповзя дрібні, що їх можна би зараз поплатити, лежать нерухомі цілий роками. Коли нема сильної протекції, ліпше тепер не плаватися до державного уряду — така загальна опінія, навіть Поляків, про польський уряд. (Голос: А міністер гнівається за інтеграції!). Та прикмета польського уряду — лінивість, неспівіт, кипаються відразу в усіх кожному чужинському обсерваторові польського життя, як маємо про це згадку в Ахліві російської революції професора, що його я вже цитував. Лінивість урядовців є полехуді характеристичною прикметою Поляків як народности, а з другого боку впливає воно з того, що тепер урядовець, особливо викваліфікований, не боїться ніякої конкуренції чи редукції, він певний своєї неусуцальності. Хтож його заступить? *Українця, хоч би він був геніальний, не приймуть*. Жиди також, зазавсі буде Поляк урядовцем. Такі самі симптоми обсервувемо й загалом серед польського громадянства. В переконанні, що Польща для Поляків, призвичаїли до побирання від уряду кредитів, підмог, посад, концесій, емеритур і т. д., не боючись ніякої конкуренції, польське громадянство стало дивитися на державу як на *джерело особистих користей*. Держава — це корова, що її хоче доїти кожний Поляк. Мені казали, що таку опінію у відношенні до держави видає не хто инший, як п. Роман Дмовскі. (Голос: А це вже не має що доїти, Грабські все видоїли).

Я читав в одній польській газеті, що *ніколи не було в Польщі так багато різних простуків крадіжесей, переклепів, отукавств, дефортацій і т. д., як під теперішню хвилю*. То мститься на нас наша політика супроти національних меншостей, *вдхнена національним шовінізмом*. Ви жили дотепер неправдою, ви забули, що держава, як і поодинокі люди, обов'язує один і той самий моральний кодекс. Як в давніх часах, так і тепер, *Polska pierzadem stoi*, бо в Польщі є, як хто хоче, отже все в порядку, як звичайно це чуємо від більшості цієї палаги й від уряду.

На закінчення ще уривок зі споминів Шульгина, відомого російського консерватиста, але людини розумної. Він пише: „Я переконаний, що коли на рівнині, яка називається Східною Європою, ми (Ро-

сіане) утрималися, а не Поляки, то тільки дякуючи нашій влатности „квастеся“. — Поляки нездатні квастися, не схильні й до жалю. А проте у Поляків було більше вигляді на регемонію. Вони скорше дійшли до культури, бо ближче заходило, але вони затверділи грішники. Ми говорили: Земля наша велика й багата, але порядку в ній нема — приходіть панувати і правити нами. А вони говорили: Polska stoi pierzadem. І все йшло по старому, поки не „промазурили“, не прогуляли своєї королівської республики. Чи покається тепер Польща? (Оплески на українських лавках).

Занарпатська Україна.

Вибірчі кандидатури на Занарпатській Україні.

Яке розбиття запланувало на Занарпатті у зв'язку з недалекими виборами до пражського парламенту й сенату, видно найкраще з множества всяких виборчих ліст, що в більшості мають слабкі або не мають ніяких виглядів на проведення своїх кандидатів у послі. Так до 30. жовтня, що був останнім речинцем до зголошування кандидатських ліст, внесено в Ужгороді 12 таких ліст, а саме: 1. Християнсько-народна партія. Першим кандидатом до парламенту є о. Августин Волошин, другим селянин Михайло Гелебан; до сенату д-р Юлій Брашайко, адвокат та Іван Мигалка, інспектор. 2. Соціалдемократична партія: Яромір Нечас і Яцко Остапчук. 3. Республіканська партія земл. (аграрна): д-р Авг. Штефан, інж. Авг. Стрипський. 4. Народна демократична (Крамарівська): Іван Мочкош, Василь Сопик. 5. Соціалістична (Кльофачівська): д-р Андрій Гагатко, Іларіон Цурканович (оба „землячки“). 6. Земл. Союз: Іван Куртяк, Юлій Фелдешій. 7. Жидівська господарська: Марек Унгар. 8. Мадярська народна: д-р Корлат Ендре, Енрі Ференц. 9. Комуністична: Іван Мондох, Іван Боднар. 10. Незалежна комуністична: Петер Вайнагі. 11. Промислова: Вінце, Маркович. 12. Жидівська (сіоністична): Райс, Штайнер.

ІВАН ГЕРАСИМОВИЧ.

Розмова з паном радником.

Автентичне.

(Продовження.)

— Передусім, пане добродію, ніхто не має права покликатися на мене. Я дуже добре розумію значіння рідної школи для широких народних мас і кожному дораджую посилати свої діти тільки до шкіл УПТ. Та щодо моєї доньки, то вавсім инша справа. Ми, себто я з жінкою, поважно застановлялися над тим і по зрілій розвазі прийшли до переконання, що це неможливе. Позвольте, зачнім по порядку: передусім не може бути мови, щоб ми своєю доньку пустили саму на вулицю. На сторожину доньку годі нам златися. Яж Вам казав, що моя донька розтріпана. Вона влетіла би десь під трамвай, під автомобіль, могла би її переїхати фіра, міг би її пес перестрашити, могла би здибати паниць по двороз... І стало відправляють до школи і приводять зі школи або я або моя жінка або слуга. На кого иншого ми здатися не можемо. — А тепер справа самого приставання з донькою сторожиком: на це хіба годі згодитися. Божі ясно: яке виховання може бути там в сутеренях? З ким сходиться

хочби й донька нашої сторожиком? З ким сходиться зі самими лобузами, вуличниками, одним словом — зі самими „сутеренниками“. І що доброго може від них перейняти?.. Що вона спосібна, чемна і пильна — це її особисті прикмети. Одиаче ми мусимо й на це дивитися, що вона набуває „з вулиці“ і „зі сутерен“... Дитина „з ліпшого дому“ безперечно корисно, убагородняючи впливає на своїх однолітків з низших верств. Натомість діти „низи“ мають на дітей „з ліпших домів“ вплив дуже лихий. — Зрештою, можна би від біди, ради патріотизму і з тим погодитися. Та в цій школі, до якої тепер ходить моя донька, склалася подія, яка остаточно вплинула на наше рішення: не давати своєї доньки до школи УПТ. Представте собі: в часі науки якась розпещена, розбавлена дівчинка штуркнула пером свою товаришку в око — і око витекло на місці. За короткий час після того инша дитина трутила зі сходів другу дівчинку і та дівчинка зломилася собі руку: який біль, яка розпука мусіла бути нещасних родичів. А требаж мати це на увазі, що то все „з ліпших домів“, вониж глибше відчувають, як всілякі „сутеренники“... Отже ми після того вирішили так: коли в такій зразковій школі, куди ходять діти зі самих „ліпших домів“, де „свостички“ так старанно виховують їх під оглядом поведіння, моральним і

релігійним, де вони так дбайливо на кожному кроці пильнують поведінку їм дітвору, — коли, кажу, там трапляються такі страшні випадки, — то що може статися в школі, де є різна збирання дітей... Страшно подумати! Отже це остаточно рішило, що ми не дали своєї донечки до школи УПТ, але до клашторної приватної школи Н.Н.

— Дуже дивуюся, пане раднику, таким висновком і Вашому рішенням. В наших школах УПТ. у Львові і в краю вчиться кругло 10.000 дітей під батьківським проводом 375 повні кваліфікованих учителів і учительок. Одиаче за 44 роки існування УПТ. ще не було у нас ні одного такого нещасного випадку, як у тій школі, яку Ви вважаєте зразковою. Ніодна дитина в наших школах не відобрала собі життя, як це трапляється по школах, де монахині мають провід і уділяють науку... Вагалі з того, як Ви представили цю клашторну школу, до якої ходить Ваша донька, — я бачу, що ця школа ані зразкова, ані корисна. Передусім клашторне виховання, яке дає та школа з вічними молитвами та годзінками не надається до виховання української дитини, яка повинна від найпершої молодості привикати до самостійності, повинна загартуватися, щоб дати собі раду в житті... Далі — польська викладава мова, польські пісні, вагалі польське окруження зробить дитину індеферент-

ною до всього, що їй повинно бути найдорожче, це є до всього українського. А хто знає, чи з часом не може виринуть у неї думка покинути це таке „просте“, „руське“, „дике“, „гайдамацьке“ і перейти вже в цілости до „гарного“, „рицарського“, „панського“, „польського“... Вкінці у представленому Вами списку названня й виховання я не те не можу доглянути чогось доброго, але навпаки вважаю, що воно суперечить найпримітивнішим педагогічно-дидактичним засадам. Наприклад: дивитися крізь пальці на те, як дитина спізнається або зосім не приходить до школи, лиріж нувати дитину перед усіма иншими, дозволити їй на все і таким чином розвивати зарозумілість та гордість — вважаю зі становища педагогічного злочинном. Таким чином тільки псується з природи часом добру дитину: вчиться її неточності, привичаються до легковаження й несповітовання обов'язків; таке буває у Поляків, одиаче не повинно у нас мати місця. Нашу молодь ми повинні виховувати у німецькій точності й англійській солідності. І до того якраз змагають наші приватні школи УПТ. Одним словом — я ніяк не можу доглянути зразковості у Вашій школі, хіба навапи... (Докінчення буде.)

Тюремщина.

(Татишина з бенежницької тюрми.)

(Докічення.)

Майже у всіх цих справах припинено слідство із за несправдливості допитування, а в кількох справах докарано в'язнів ганновою п. 200 зод. за недоведену кримінальну. В 1922 р. в'язні добились права на відшкодування, однак це право не реалізували з огляду на те, що маржа падала стрімголов.

Від 21.10. 1925 бенежницька тюрма відносно політичних в'язнів стоїть пустою, а на це здержалися практика прокуратури про неправдивість політичних дописів: коли йде про недостатню в'язня в Рогатинщині, то на це випливає спадок шканди, а для відносин в Рогатинщині і взагалі на «кресах» така характеристика обставинаті підкомісар Адам Гляйц пропонує тепер в приватних справах і не має часу «оглянути, хто який часотис з Рогатинщини передплачує і хто яку кимку спрощує». Є село Обедяниці, власність Українці Євстахія Мироновича, який як сотник УГА, пішов на Україну, а зійшався «вигнаний» бенежниками на Сибір — пропав. Оставив 320 моргів чорнозему. Ці майні в'язні в посланнях теж п. Гляйца і як кураторка господарства дотепер безконтрольно. Рідня покійного приглянулася господарі і приваля знову, які стверджали, що господарку провадять ся грабничою і з такої господарки майно покійного і рідня покійного не може ждати ніякої користі. Теж п. підкомісар зрозуміла діло і уступила би з кураторства в користь рідні Мироновича, потім ставила тільки скриню бажання виділити їй за ведення господарки 65 моргів чорнозему, або виплатити готівкою «маленьку» суму 50.000 золотих. Справа окінчалася в бенежницькій суді, а п. Гляйц, п'янувшись родинного процесу, на шість громадян Рогатинщини, не має часу зайнятися політикою і далішим спрощуванням політичних в'язнів до бенежницької тюрми.

Джерела статистики політичних в'язнів: акти окружного суду в Бенежниках № 1353 — до 1559/22, № 213, 780, 507, 520, 1383, 1548, 1633/23, № 181, 237, 265, 247, 482, 669, 797, 877, 878, 894, 1274, 1563, 1602/24, № 42, 167, 168, 169, 399, 440, 518, 578, 706, 782/25.

Після політичних повітів політичні в'язні деконтувалися: Рогатин 80, Підгайці 69, Перемішани 57, Бенежники 57, Бібрка 7, Львів 2, Долина 1, Дрогобич 1, Радеків 1, Стрий 1, Турка 1, Печеніжин 1, Жовква 1, Чорнів 1.

Дотеперішнє ведення допомоги політичним в'язням в бенежницькій тюрмі здійснювалося, в справу допомоги політичним в'язням в Бенежниках і в краю передано до об'єднаної бенежницької жіноцтва.

Є налік, що бенежницьке жіноцтво займається тією справою, щоб сплатити довг прохання в'язнів організації у Львові і поможти долі політичним в'язням по інших тюрмах краю.

Бенежники для 4. листопада 1925.

Спис політичних в'язнів бенежницької тюрми за роки 1921, 1924 і 1925 *).

РІК 1923.

4. стр. №.

1. 1548/23. Михайло Солик, студент агрономів з Розовиць, учителі з Долини.

2. 1603/23. Корнеліо Корпак, господар з Божикова, Ізидор Демчишин, господар з Литвинова, Ярослав Власівчук, студент універс. з Яворова, Іван Бойчук, міщанин з Перемишляни.

3. 507/23. Анна Перестях, господиня з Гиньляча, Демко Журовський, господар з Гиньляча, Петро Журовський, господар з Гиньляча, Микола Чабаранюк, господар з Гиньляча, Анна Вахак, госп. з Гиньляча, Генка Сміт, А. дній Душник, Михайло Борсук, Микита Рудка, Степан Калакура, Стел. Віленський.

4. 213/23. Степан Захарків, господар з Липинова, Григорко Глушок, господар з Липинова, Семен Глушок, госп. з Липинова, Іван Ляонський, господар з Липинова, Дмитро Козловський, господар з Дришова, Дмитро Хараба, господар з Дришова.

*) Було би бажання і вказання, щоб для вивчення криміналістики на «кресах» такі списи в статистичні дані по політичних в'язнів за останні роки були подані також з інших окружних судів на українській національній території під Польщею. — Ред.

Тільки збігне зусилля може здвигнути піраміду!

всі по

Акції Земельного Банку Гіпотечного

Львів, Підвалля 7.

Мусимо підписати 29.500 акцій по 25 золотих!

Власними силами!

Підписка акцій Земельного Банку Гіпотечного передплатниками, читачами й прихильниками „Діла“.

Одна акція — 25 зол. коштує заготовлені й старанні читачів. — 1 зол. пазок 25 зол. — Підписку приймає Адміністрація „Діла“, Львів, Ринок 10. П. п. — Почту в'язати або першу рату прийняти за посередкою Адміністрації „Діла“, дальші рати на підписані у нас акції слід в'язувати в Земельний Банк Гіпотечний. Львів Підвалля 7.

Розглядаючи в ч. 249 „Діла“ погоджується поголоски й сплетні, поширювані у зв'язку з проголошенням нової емісії акцій Зем. Банку для доповнення його акційного капіталу до висоти одного мільйона зол. згідно з вимогами польського банкового закону (з грудня 1924 р.), писали ми:

„Колиб Зем. Банк не виповнив вимог закону, то втрапив би самостійно й делізове право, але о став би як кредитова інституція. Але тоді Зем. Банк, мав би під тою самою назвою, не був би дійсним банком, він втрапив би втрапити й привілей банку, тільки був би звичайною кредитовою інституцією, як інші наші кредитові товариства“.

Так льогічно представлялась би справа. Коли банк — на випадок невиконання вимог закону, себто недоповнення до вимаганої висоти акційного капіталу, втрапить основні атрибути банку: емісійне й делізове право, то лишається як кредитова інституція, як кредитова кооператива, перемінюючи дотеперішні акції на уділи (паї). Так — кажемо — льогічно представлялась би справа. Однак польські закони мають постійно специфічний характер, особливий зміст і дуже цікаву тенденцію. Докладно переглянувши розпорядок президента польської республіки з 27-го грудня 1924 „про умови виконання банкових чинностей і нагляду над ними чинностями“, читаємо там в § 101 таку імперативну постанову:

„На випадок колиб основний капітал не досягнув в признаних речиннях відповідних квот — повинна негайно наступити ліквідація банку“.

Отже колиб до кінця 1925 р. акційний (основний) капітал Зем. Банку не досягнув суми 1,000,000 зол., негайно наступить його лік-

відація взагалі. Він перестав би існувати не лише як банк, але й як кредитова інституція. Тоді урядово булаб установа ліквідаційна комісія, яка цілими роками стигалаб постанції банку та покривалаб його вірительності, між иншим ліквідуючи й дотеперішні акції.

Супроти такого стану річей на всій нашій суспільності тяжить невдкличний, імперативний обов'язок доложити всіх заходів і всіх зусиль, щоб в час був покритий масовою підпискою основний капітал Зем. Банку.

— 0 —

Підписи акцій.

В Адміністрації „Діла“ підписали акції Земельного Банку Гіпотечного:

18. Станіслав Янішевський, трактор у Львові — 2 акції; кличе: Івана Мусія, Михайла Гаруха і Михайла, склади у Львові;
19. Олександр Сохачівський у Львові — 1 акція; кличе (на довічну кількість): д-ра Івана Голубовського, адвоката, радч. Теодора Рожанковського й інж. Антона Могильницького, всіх у Львові;
20. о. Ілля Андрюшинський в Загір'ю — 1 акція; кличе (на довічну кількість): о. М. Садовського, декана в Галинах і о. Б. Костишина, пароха в Балучині;
21. Кооператива „Самопоміч“ в Оліній — 1 акція; кличе (на довічну кількість): кооп. „Стрипа“ з Боброви та кооператива в Бірках, в Чепіневі і в Купчині;
22. Ток „Зоря“ у Львові — 10 акцій; кличе: Ток „Зоря“ в Дрогобичі і Ток „Зоря“ в Станіславові;
23. о. Іван Козуб в Заблотові — 1 акція; кличе (на довічну кількість): Жерога в Станіславові, о. Антона Пельського в Нагірній, інж. Гриця Паланича і абс. філософ. Теодора Когута, обох в Тернопілі;
24. інж. Лев Шепарович у Львові — 4 акції; кличе (на довічну кількість): д-ра Костя Вовсяку в Станіславові, Івана Шепаровича в Колодіні й інж. Ярослава Молча в Познані.

24. Олекса Маланчук, господар з Долини, Григорко Прошок, господар з Долини, Микола Харитонів, студ. універс. з Залука, повіт. Рогатин.
26. 1383/23. Павло Притика, масар зі Стрия, Михайло Бювля, господар з Гиньляча, Степан Якубовський, б. гім. з Кішинева, 70/24.
30. 87/24. Михайло Генза, б. гім. з Яблонова, 87/24.
31. 894/24. Петро Косач, б. гім. з Геобутова, Олекса Манюх, б. гім. з Яблонова, Володимир Самарик, б. гім. з Рогатини, Михайло Несторко, господар з Чесника, Степан Шеремета, за. Орловський, господар з Чесника, Степан Шеремета, за. Балай, господар з Чесника, Михайло Залука, господар з Чесника, Олекса Мровіцький, господар з Чесника, Василь Шеремета, б. гім. з Чесника, Григорко Генза, господар з Яблонова, Олекса Бойкович, б. гім. з Рогатина.
42. Осип Бойкович, міщанин з Рогатини, Михайло Ліницький, гімназист з Бореяна, Василь Козин, господар з Яблонова, 268/24.
43. Степан Придур, господар з Потока, Олекса Яворський, студ. універс. Підгайці, 181/24.
44. Пам'ятко Крайківський, студ. ун. з Німичина, Катерина Крайківська, учителька з Німичина, Омельян Крайківський, студент ун. з Рідани, Лева Крайківський, господар з Рідани, Микола Надзвичайний, з Голтич, Теодор Явур, студент ун. Желесь, пов. Жовква, Петро Сабіновський, студ. універс. в Радеківі, Іван Мисиків, студ. універс. з Гайворонки.
47. 47/25. Василь Воробей, господар з Голосинок, 399/25.
48. 399/25. Теодор Мудрий, господар з Мозолівки, 446/25.
49. 446/25. Дмитро Макогонський, студент ун. з Гукотич, 160/25.
50. 160/25. Ярослав Цимбаліст, студент ун. з Бонішова.

РІК 1925.

61. 160/25. Контентина Цимбаліста, учителька з Голосинок, Юліан Фортиний, студ. ун. з Явора, 160/25.
62. Михайло Воля, студ. ун. з Львова, Анатол Куряк, гімназист з Львова, 160/25.
63. Антон Кучмишинський, управитель гімназії, Рогатин, Микола Голцій, господар зі Скнишівки, Олександр Каспрук, господар зі Скнишівки, 167/25.
64. Гань Кляш, господар з Юнашівки, 782/25.
65. Юліан Палатюк, господар зі Скнишівки, Омельій Дутка, господар з Скнишівки, Іван Дутка, господар зі Скнишівки, 518/25.
66. Микола Кучмиш, крамничий з Підгайці, 708/25.
67. Іван Юліан, студ. ун. з Литвинова, Степан Марчевич, господар з Литвинова, Степан Ляонський, агент Діла, 572/25.
68. Гнат Шкетко, господар з Козачин, Семен Матенко, господар з Печеніжин, Ілько Котих, господар з Печеніжин.

НОВИНКИ.

— Коштівська. У вчорашній числі цього часотиса скінчилась твоя місія в статті „Вірарська правосуддя“.

— Печеніжинці мертвим війнам у Відні. На т. за. читателі герої у Відні, що має причетність на великому центральному панітарі, де поховано понад мільйон осіб, відомою на ліній пам'ятник у честь тих воїнів б. австрійсько-угорської монархії, що померли у Відні від рят. та пошестей і поховані на тому панітарі. Всіх воїнів лежить тут около 17.000 душ, а тому числі приблизно 2.000 українців. Пам'ятник цей є твором найбільшого сучасного віденського скульптора, проф. Антона Ганака, а представляє постать жінок, що плача на колінах, піднімаючи в розп'яту руку до гори. На основі пам'ятника висідає напис: Ніколи більше війни! Пам'ятник виставляв гр. мада Відня своїм коштом (14.400 доларів).

— Дім Рідної Школи на стрийському передмісті міста Львова ще не закінчений. Через недостатню фонду роботу стільки, нема чим виплатити за ділі роботи, нема за що викінчити дах, вікна, двері, щоб перед зморою будинок був готовий. На все те потрібно кругом 3000 зол. Само стрийське передмістя не має доложити такої суми, субвенція централі УПТ. перейшла норму її спроможності, тому тут повинні допомогти весь наш загаль. Щоб придати фонди на будову, комітет школи вислав між наших передох громадян по 10 примірників новель Федьковича з проханням розпродати їх між селянства і належність за них (по 50 сот. за прим.) прислати долученням чеком на адресу комітету. Однак багато людей зрештє кивають, хоч легко могли би зробити деякі добрі діла: розпродати українську книжку і придати фонд на будову національної інституції. Комітет будови школи просить ух. тих, що їм виславо згадати брошури, прислати негайно належність за них в сумі 5 зол. і також чим хоч причетність до викінчення будинку „Рідної Школи“.

— Літани з танкетом. Шведське комуникаційне товариство має лам'р завісти на літаках такі самі таксі-три як на автомобілях. Це знає, що літати півня вже живають широкі публіка.

— Славний д-тан Літат, яким Амур'сен Іхав в останній своїй подорожі до північного бігула купив Американи за 10.000 норвежських корон.

— Мурашко в називці. Вістка про те, що Мурашко, міщанин Бажинського і Вечковича вилізе за називкою на розко, показав неправдивою. М. відсиджує кару в Новгородку.

— Недоля письменника. Кілька днів тому поділи ми новину про одного французького письменника, що був призначений торговати безрогами, щоб прожувати. Тепер приноситься паризька преса, що якийсь викладач письменницького літератури „Кні де Парі“ пише ось-ось „У цьому самому місті (себто Паризі) де журни з оркестром „джембенду“ дістає за один вечір 2000 франків, лежить уже кілька місяців: недужий письменник Ада-берт Салі, у шпиталі. Саліна їм ставло відомим, що в 1880 р., коли він перший писав творини Толстого та Флобера, писав він славноі письменника Маргеріта, Поль Азіана, та інших. Ного зматан, щоб пожити старі виготовні штеки гроша. Він почав перекладати англійських авторів і видавати серію історичних книжок, за які одержував по 300 франків, а за цей говорив називав нові книжки. Підчас війни, голодуючи, перекладав 67 томів тюрмі Клімента Уельса, Стівенсона, Доджа, Марка Твена. Всі ці книжки роздавав ним публікації, але, зробившись на них тільки видавці — а автор-перекладач голодає, умови

АДВОКАТ

відкрив і веде адвокатську канцелярію
в ЧЕСАНОВІ
в ринку, в домі Шнірєля. 2—5

— **Презаблеления суд прав Гофмюль-Островского.** Краківська адвокатська палата повідомила апеляційний суд у Варшаві, що дисциплінарна рада відібрала оборонцеві Гофмюль-Островському право виступати в судових справах.

виконувє солідно і дешево одяги з першод-
яної матерії від 160 зол., як різномож-
єверєди для Всч. Духовєства (також
від 160 зол.). Різнободі матерії на складі
по конкурєнційним цінам. 2-6

талійсько-югославський конфлікт.

В Тієсті фашисти напали на редакцію словінського часопису „Слі-ост“ і спліндрували зовсім ула-ження редакції і друкарню. Вта-ти понад пів мільйонів. Потім стара-лися напасти на ред. протифаши-тівської час. „Фера“, але мусіли всту-пити перед карабінерами. Нічю впа-ли три вілли лівих провідирів. Югославянські кола з неспокоєм слідкують становище Італії в остан-ніх часах. На їх думку Італія при-готовляє нові події на Балкані. Підозрюють, що останній гр.-болг. конфлікт був ділом Італії, щоб спровокувати Югославію до необережного кроку. „Време“ думає, що Італія дасть сатисфак-цію й вілшкодування югосл. мен-шости в Тієсті.

На рівні Почаєва. — Пронуратор
і муур.

На те відповів оборонець Ліберман:

«І, прокураторові не подобається ідеальні висоти і тому всією силою намагаться він стягнути дельційний суд на рівень малого містечка Почаєва. Що правду, ту науку н. прокуратор дуже докладно вис в діло щодо своєї особи. Однак же він суд, ані оборона не підує за ним»

В тому місці заупевнені прокуратори
освітлюють культурні й інші точки. Він споді-
вався тим чином вказати ідеальні місто-
сини на «кресат», та зовсім згубити об-
значені посіли. Означені відповідно
на не був гоминок сміх всіх присутніх на
самі.

3 судової салі.

Процес Штайгера.

Двадцать первый день разгрома.

...стопилася на замкаві воді, ризала сто-
рожів ці бомби з пракурні забрати та
сховати. Рішучасно написала до свого
брата, офіцера в Кракові листа з прохан-
ням, щоби врятує чи не не його бомби,
та чи він їх не лишиє. Однечасно не маючи
спокую за порадодо д-ра Бомберга по-
відомила про ті бомби поліцію. Поліція
забрала їх з пивниці, де їх заковав сто-
рож. По якійсь часі приїхав брат та ро-

на йому, щодо у протоколі було записано не «комуністичні погляди», але «кому-нізуючі погляди». На запит провідника трибуналу сидок пояснив різницю між «комуністичним» і «комунізуючим». Кому-ністичні погляди — не усталена програма, а комунізуючі — не дезеквівалували погляди. На запит, чому у протоколі записано інакше, сидок заявив, що він не хотів, про те може дати тільки той, коли розправа буде таємною. Оборона домагаться таємності, а прокуратор протинить ся. На цьому розправу передано.

мо Ви. Членів, що Звичайні Загальні Збори відбунуться для 18. листопада н. р. в год. 7. ввечером в кімнатах Товариства

ХГО найшов би військову клятву асен-
тирункову Михайла Матчак
сина Прокопа і Гелатія з Дмитра п. Чер-
каси буде ласкавий повернути на родину
завдяки.

За оголошення Редакція не відповідає.

90 літ існуючий
ФАБРИЧНИЙ СКЛАД СУКНА
... І ВОВНЯНИХ ТОВАРІВ ...

ІВАН ВАЛЛЯХ і СИН
Львів, Ринок 33.

порукас на біжучий сезон величезний лібі-
першорядних новостей краєвих і загранич-
них на одити, костюми, плаші і раглані.
Плюші і „kasha“ на плаші. Коня на ліжк-
158-1) 1 коні. 2-

Механічна Тканина **ДЕН** Ска з обм. пор

Львів, Ткацька 29.
приймає:

пен, моноплі і кляча до зиміки і ви-
робу полотна, цайнів, ручників, обру-
чів і т. д.

Приймаємо агентів на дуже корисних у
словах, купуємо також сирівні дьняні і ко

Звертаємо увагу Шан. Клієнтів, що хто
приїде свої сиріаші найдалше до 1. квіт-
ня 1926 до нашої фабрики, тому заплати-
мо 451 мо фрахт. 6—

БАРАБОЛЮ, ДОБРЕ ЧИ.

у кожній кількості вагомою
достатньою

Повітовий Союз Кооператив
у Сокалі. 4-1

Оповідання.

Звичайні Загальні Збори „Повітового Товариства Кредитового“ коопер. з обмеженою відповідальністю у Тернополі

Набулись для 27. листопада 1925 р.
од. 2-й попел. в салі „Мішаньово-
Бранта“ при „вч. Острожського з сиду-
щим поправком караї:

- 1) Візконття Зборів.
- 2) Підчитання протоколу з послідня

3) Звіт Управи з діяльності і ратунки
за рік 1923—24 з пропозиціями б'лясть
до затвердження.

4) Затвердження протоколу палатозна-
вчих і переоцінювання білансу за рік 1924 та
створення золотого білансу на рік 1925.

- 5) Звіт Контрольної комісії.
- 6) Увізнення Управлі абсолюторії.
- 7) Розділ чистого анску.
- 8) Відділ дорівня Малайської Радн і їх мє

9) Зміна статуту в §§ 14, 23, 42, 50156
10) Внесення і інтерпретації.

За редакцію відповідає Василь Мудрий, Видає Видавничий Спідко - Шло°. 3. проєктний Видавничий Спідко - Шло°. 10